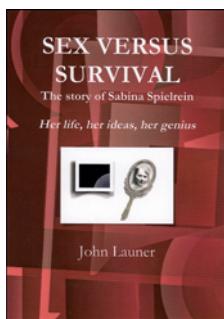

Den lynbegavede Sabina Spielrein

John Launer

Sex versus survival

The story of Sabina Spielrein. Her life, her ideas, her genius. 110 s. London: John Launer, 2011. Pris USD 12
ISBN 978-1-4709-7287-5

Denne lille boken er en sammenkobling av to temaer. På de første 75 sidene presenterer forfatteren Sabina Spielreins (1885–1942) liv og verk. De siste 35 sidene setter hennes mest kjente bidrag, om destruksjonsdriften som forutsetning for ny skapelse og vekst, inn i en moderne evolusjonspsykologisk ramme.

Sabinas livshistorie er meget fargerik og har vært tema for en film, David Cronenbergs *A dangerous method* (2011), minst tre tidligere biografier på engelsk og en norsk roman, Karsten Alnæs' *Sabina* (1994). Hun var en ekstremt begavet russisk rikmannsdatter som 19 år gammel ble sendt til det berømte psykiatriske hospitalet Burghölzli i Sveits pga. alvorlige nervøse symptomer. Der ble hun Carl Gustav Jungs (1875–1961) første pasient i noe som skulle være psykoanalyse.

I løpet av et knapt år kom hun seg til hektene og fullførte femårige medisinstudier i 1910. I mellomtiden hadde forholdet til Jung gått over i et vennskap som etter hvert fikk sterke erotiske undertoner. Dette skapte store problemer i begges liv og medførte en brevveksling mellom Jung og Freud, mellom Jung og Sabina og mellom Jung og Sabinas mor. Konflikten mellom Freud og Jung oppsto i denne tiden.

Etter å ha flyttet til Wien presenterte Sabina et foredrag om destruksjonsdriften som vakte kontrovers, men som Freud siden krediterte henne for da han lanserte begrepet dødsdrift i 1920.

I 1924 vendte Sabina tilbake til Russland og tok del i den kortvarige blomstringen for russisk psykoanalyse. Hun vendte tilbake til sin barndoms by Rostov ved Don, og der virket som psykoanalytiker og skolelege til hun, sammen med sine døtre og 1 500 andre jøder, ble skutt av tyske soldater da de inntok Rostov i 1942.

Hennes liv er presentert i et levende språk, og man får et godt inntrykk av tankene i den ene av hennes artikler som er blitt berømt.

I den siste delen presenterer forfatteren evolusjonspsykologien, og han argumenterer for at Sabina allerede i 1911 hadde ideer som foregrep denne nye trenden i psykologifaget. For den som ikke er godt kjent med evolusjonspsykologi, kan man her få en elementær innføring og dessuten noen tips for videre lesning. Forfatterens hovedtese, som avspeiler seg i tittelen, vil imidlertid trenge å bli satt inn i en langt bredere vitenskapshistorisk ramme dersom Sabinas bidrag skulle kunne vurderes.

Både Freud og de fleste av hans elever var leger og levende oppatt av de nye oppdagelsene innen biologi generelt og nevrologi spesielt, og de skapte psykologiske begreper og resonnementer som i sterk grad lente seg på analogier fra naturvitenskapene. Ikke desto mindre er det stor grunn til å trekke Sabina Spielrein frem fra glemselet, ikke bare pga. hennes livsskjebne, men også grunnet hennes bidrag, som ikke begrenser seg til denne ene artikkelen.

Jeg anbefaler boken varmt som sengelektyre.

Svein Haugsgjerd
Universitetet i Nordland

Krig mot New Public Management

Eli Berg

På helsa løs

Økonomifokuset i norske sykehus. 163 s, ill. Oslo: Emilia forlag, 2012.
Pris NOK 198
ISBN 978-82-7419-138-9

Denne boka er berekna på alle som har interesse for utviklinga av spesialisthelsetenesta her i landet. Forfattaren presenterer prosessen fram mot etableringa av Akershus universitetssykehus (Ahus) i nye lokale. Ho har følgt ei gruppe på 80 friviljuge personar som er tilsette ved sjukehuset, med intervju, gjennom ein fireårsperiode rundt flyttinga til nye Ahus.

Sjølv om det empiriske grunnlaget stammar frå eit forskingsprosjekt, gjev forfattaren tydeleg til kjenne at dette ikkje er ein forskingsrapport. Det gjer ho klokt i, for det kan stillast store spørsmål ved tilnærminga både når det gjeld utvalet av personar som er intervjua, mangelen på synleggjering av metode og drøftingar i forhold til teori. Like eins er dette ikkje ein journalistisk tekst, for det er ikkje gjeve rom for motførstellingerar frå dei partane som blir kritiserte. Men det har heller ikkje vore eit mål for forfattaren.

Teksten framstår såleis som eit kritisk debattskrift – ei krigsfråségn mot det rådande policy-grunnlaget innanfor utvikling og drift av den norske spesialisthelsetenesta. Eg les ein tydeleg hovudkonklusjon: Det som skjer for tida, gagnar korkje pasientar eller personell. Forfattaren byggjer opp under denne konklusjonen med ei tydeleg argumentrekke. Isolert sett verkar argumenta truverdige og logisk sett saman. Men eg er ikkje i tvil om at mange vil kunne setje fram motargument som dei vil ta til innleit for andre slutningar enn det dei finn i denne boka.

Det einsidige perspektivet som blir fremja, er etter mi vurdering ikkje kritikkverdig for ein tekst som dette. Men når spesialisthelsetenesta slit med ganske store strukturelle utfordringar, ville eg nok ønskja meg at også dei som har gode grunnar for å kritisere utviklinga, kunne kome med framlegg til mogelege utvegar for komande år. Den beste vegen vidare er truleg ikkje ein kopi av fortida, korkje her i Noreg eller i andre land.

Det er eit kort skrift, og teksten er lettlesen, så folk med eit visst minstemål av helsepolitisk interesse bør kome gjennom på få timer. Anten ein er samd eller usamd, vil ein finne ei rekkje problemstillingar i denne boka som vi ikkje har funne gode løysingar på i dag. Dette er problemstillingar som vi ikkje kan skyve bort i det lange løp. Dei må før eller seinare handterast gjennom open debatt, både innanfor og utanfor helsetenesta. Bøker som dette er viktige innlegg i denne debatten.

Geir Sverre Braut
Høgskolen Stord/Haugesund
og
Statens helsetilsyn